

Денисюк О. Я.

перша заступниця директора ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна,
denysiuk.oksana@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8584-0647>

Титаренко Н. В.

завідувачка сектору дошкільної, загальної середньої і позашкільної освіти
відділу освітньої статистики і аналітики ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна,
nataliatytarenko@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5837-393X>

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ІНДИКАТОР РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті розглянуто питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників, а саме вчителів закладів загальної середньої освіти, як індикатора відстеження стану реалізації реформи загальної середньої освіти в реаліях Нової української школи (НУШ). Моніторингові педагогічні дослідження, що проводяться Інститутом освітньої аналітики протягом трьох років із моменту започаткування реформи загальної середньої освіти, дають можливість збирати статистичні дані про стан реалізації інноваційних процесів у загальній середній освіті. У статті розглянуто один із компонентів реформи НУШ, а саме підвищення кваліфікації педагогічних працівників, підходи до якого суттєво змінилися в рамках реалізації реформи. Можливості вибору форм, видів підвищення кваліфікації, суб'єктів, що надають такі освітні послуги, – це ті новації, які започаткувала реформа та які покладено в основу переліку освітніх індикаторів із підвищення кваліфікації вчителів закладів ЗСО в рамках їхньої діяльності в НУШ. Проведене Інститутом у травні–червні 2021 р. моніторингове дослідження дало змогу з'ясувати, чи скористалися вчителі початкових класів запропонованими державою можливостями для підвищення фахових компетентностей та як на це вплинули стаж роботи вчителя, його вік і тип місцевості, де розташований заклад ЗСО. Зібрані статистичні дані, що є основою освітніх індикаторів, наприклад «кількість учителів, які протягом останнього року підвищували кваліфікацію», визначили, що більшість учителів, використовуючи різні освітні платформи, осучаснюють свої педагогічні знання/компетентності, а отже, зацікавлені в успішній реалізації реформи НУШ.

Ключові слова: освітні індикатори, заклад загальної середньої освіти, моніторинг, педагогічний працівник, підвищення кваліфікації, статистичні дані.

JEL classification: I21.

DOI: 10.32987/2617-8532-2021-3-88-102.

Вагомість особистості вчителя в сучасному суспільстві знань важко переоцінити. Особливо сьогодні, коли наймасовіша ланка освіти – загальна середня – працює в умовах ре-

форми «Нова українська школа». Відтак суспільство покладає на шкільного педагога великі сподівання та очікує від нього розуміння того, чого, кого і як він навчає та як вчать-

© Денисюк О. Я., Титаренко Н. В., 2021

ся власне учні [1]. Щоб відповідати високим професійним стандартам, успішно впроваджувати засадничі принципи НУШ у практику шкільництва, бути успішним і спроможним у професійній діяльності, не достатньо фахової вищої педагогічної освіти, натомість учитель має навчатися впродовж життя. Закон України «Про освіту» визначає педагогічну діяльність як інтелектуальну, творчу діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника, спрямовану на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей [2]. Висуваючи вимоги, суспільство надає вчителю академічну свободу, свободу творчості в реалізації означених вимог. А це, у свою чергу, вимагає від учителя володіння додатковими професійними й загальними компетентностями. Як-от, залучаючи учнів до навчальної діяльності під час уроків, дбати про те, щоб вони відчували, що їх цінують. Така ситуація спричиняє суперечність між вимогами суспільства до вчителя та можливостями самого вчителя реалізувати ці вимоги. Актуальність цієї проблеми ми вбачаємо в тому, що формула Концепції реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (НУШ) визначає ряд компонентів, які акцентують увагу на діяльності сучасного вчителя, а саме: вмотивований учитель, котрий має свободу творчості й розвивається професійно; педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками [3].

Щоб учитель відповідав покладеним на нього сподіванням, він повинен перебувати в перманентному процесі самовдосконалення, оскільки

це є важливою умовою модернізації освіти. З метою забезпечення підтримки педагогічних працівників у їхньому прагненні до підвищення свого фахового рівня державні органи управління освітою [4] роблять поступальні кроки, серед яких:

- розроблення нормативно-правової бази професійної діяльності (педагогічна освіта й підвищення кваліфікації) педагогічних працівників. Зокрема, чинний Закон України «Про освіту» запроваджує нову систему підвищення кваліфікації, яка передбачає розширення можливостей для професійного зростання педагогів упродовж життя. Нові підходи до підвищення кваліфікації педагогічних працівників деталізовано в Законі України «Про повну загальну середню освіту» [5] і в Порядку підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників [6];

- прогнозування, що сприяє задоволенню потреби суспільства в педагогічних працівниках;

- створення конкурентоспроможної системи закладів педагогічної освіти та підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

- розроблення й упровадження державних стандартів педагогічної освіти різних освітньо-кваліфікаційних рівнів, рамкових стандартів післядипломної педагогічної освіти. Наприклад, на початку року відповідно до нових галузевих нормативно-правових актів оновлено та затверджено новий професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» [7];

– створення умов для опанування педагогічними працівниками сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання;

– упровадження систем цільового державного фінансування для підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Наприклад, місцевим бюджетам із державного бюджету надаються цільові субвенції на забезпечення якісної освіти, в яких передбачено підвищення кваліфікації педагогічних працівників [8; 9];

– поліпшення системи стимулювання фахового вдосконалення вчителів.

З огляду на той факт, що ряд науковців (Л. М. Сергеева, О. І. Бондарчук, М. І. Скрипник та ін.) вважають нереальним забезпечення фахової педагогічної освіти «на все життя» навіть найкращими закладами вищої педагогічної освіти, проблема післядипломної освіти – освіти дорослих набуває особливої актуальності в наш час [4]. Зазначене повною мірою стосується, зокрема, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, особливо сьогодні, коли шкільництво живе і працює в умовах реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти, званої в суспільстві як Нова українська школа. Так, Концепція НУШ, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України у грудні 2016 р., декларує забезпечення стимулювання вчителів до особистого професійного зростання [3]. Одним зі шляхів до фахового вдосконалення педагогічних працівників є система післядипломної освіти, яка забезпечує умови для їх професійного розвитку та формування компетентнісного підходу задля того, щоб учитель

відповідав вимогам, котрі висуває до нього сучасне суспільство.

Науковці розглядають післядипломну освіту як процес організованого й систематично здійснюваного навчання вже дипломованих працівників для осучаснення їхніх професійних компетентностей [4]. У Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні, підготовленій НАПНУ, зазначається, що післядипломна педагогічна освіта (ППО) в Україні забезпечує безперервний професійний розвиток і компетентнісне зростання педагогічних кадрів відповідно до вимог державної політики в галузі освіти, запитів роботодавців і стейкхолдерів, а також потреб споживачів освітніх послуг [10]. О. М. Вознюк розглядає перепідготовку кадрів у галузі шкільної освіти як систему вдосконалення компетенцій педагога відповідно до сучасних вимог для забезпечення сталого розвитку системи загальної середньої освіти і держави в цілому [11].

Ми вважаємо, що глобальним явищем у сучасному суспільстві є конкуренція, яка давно вже вийшла за межі економічної сфери та впевнено диктує власні правила на ринку праці, зокрема в освітній сфері. Конкурентоспроможний педагог – це сучасний педагог, котрий постійно самовдосконалюється, здатний навчатися сам, передавати знання, послуговуючись компетентнісним підходом, своїм учням. Таким чином, з огляду на предмет нашого дослідження, підвищення кваліфікації вчителя в системі загальної середньої освіти (ЗСО) – це систематичний процес навчання дипломованих педагогічних працівників, спрямований на формування

конкурентоспроможної особистості з високим рівнем професійних компетентностей і здатністю до навчання й самонавчання задля сталого розвитку та підвищення якості ЗСО.

Післядипломна педагогічна освіта є органічною складовою системи освіти України й характеризується різноманіттям форм підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які зафіксовані в ряді нормативно-правових актів. Так, Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» основними видами підвищення кваліфікації визначає навчання за програмою підвищення кваліфікації; стажування; участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо [6]. Відповідно до Порядку підвищення кваліфікації, сучасний учитель може на власний розсуд обирати як види та напрями підвищення кваліфікації, так і суб'єктів надання таких освітніх послуг. Наведені вище нормативно-правові акти (закони «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанова й розпорядження КМУ тощо) врегульовують організацію підвищення кваліфікації педагогічних працівників та спрямовані на реалізацію реформи загальної середньої освіти «Нова українська школа».

З огляду на зазначене, авторам цієї статті видається важливим дослідити питання підвищення фахової майстерності вчителів у контексті проведення докорінної та системної реформи загальної середньої освіти «Нова українська школа». Під час дослідження як інструмент діагностики для отримання надійних, валідних даних було обрано індикатори, що ви-

дображатимуть узагальнену інформацію про стан підвищення кваліфікації педагогічних працівників у процесі реалізації засадничих принципів НУШ. Таким чином, із метою фіксації досліджуваного питання ми сформуvalи ряд освітніх індикаторів, котрі стосуються підвищення кваліфікації педагогічних працівників як одного з важливих складників реформи НУШ. Застосування цих індикаторів під час нашого дослідження сприятиме отриманню достовірної інформації про деякі процеси й тенденції в царині післядипломної педагогічної освіти. Отже, було виділено п'ять індикаторів: «кількість учителів закладів ЗСО, які протягом останнього року підвищували кваліфікацію», «розподіл кількості учителів закладів ЗСО за видами підвищення кваліфікації», «кореляція видів підвищення кваліфікації учителів закладів ЗСО з педагогічним стажем», «кореляція видів підвищення кваліфікації учителів закладів ЗСО з віком», «кореляція видів підвищення кваліфікації учителів закладів ЗСО з типом місцевості, де розташований заклад ЗСО».

У процесі дослідження було вивчено такі питання: чи використовують учителі початкових класів закладів ЗСО можливості, створені державою, для підвищення свого фахового рівня та чи впливає фахова перепідготовка на стан упровадження реформи НУШ? Для досягнення мети дослідження сформульовано ряд першочергових завдань: зібрати статистичні дані для формування індикаторів реалізації реформи НУШ крізь призму підвищення кваліфікації вчителів закладів ЗСО; визначити, які види підвищення кваліфікації обирають учителі початкової школи

для підвищення свого фахового рівня, як на вибір видів перепідготовки впливають різні (обрані нами як дослідниками) фактори, які потреби на наступний навчальний рік мають учителі щодо підвищення фахового рівня в рамках упровадження реформи «Нова українська школа».

У статті ми наводимо результати Загальнодержавного моніторингового дослідження впровадження реформи НУШ, що проводилося ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у 2021 р. Дослідження полягало в опитуванні респондентів, а саме вчителів, які третій рік працюють із учнями початкової школи відповідно до Концепції НУШ. Опитування проводилося у травні–червні 2021 р. у форматі онлайн-анкетування. Ключовим елементом вибіркової сукупності було визначено заклади ЗСО. До вибірки увійшли 2 217 закладів ЗСО, в кожному проходив анкетування один учитель, що викладає в 3-му класі. У дослідженні взяли участь 2 175 (98,1 %) закладів ЗСО, котрі потрапили до вибірки. Вибіркова сукупність була сформована на основі бази даних закладів ЗСО в ДІСО/АІКОМ, до якої в генеральній сукупності належать 14 815 закладів ЗСО денної форми навчання.

Головними параметрами відбору для дослідження визначені область розташування, тип населеного пункту й тип закладу ЗСО. З огляду на ці параметри, сформовано стратифікований випадковий відбір. За вказаними параметрами генеральна сукупність була поділена на страти. Серед міських поселень із кожної страти до вибіркової сукупності обиралося по 1 % закладів освіти від їх загальної кількості у стратах, серед сільських

поселень – 2 %. Після обрахування необхідної кількості одиниць відбору з кожної страти, проводився відбір закладів освіти з бази даних за допомогою статистичних програм R і SPSS. Таким чином, із генеральної сукупності (N = 14 815) за допомогою стратифікованого випадкового відбору було виділено 2 217 закладів загальної середньої освіти. З метою дотримання структури генеральної сукупності серед учителів, що взяли участь в опитуванні, застосовано систему вагових коефіцієнтів, розрахованих відповідно до регіонального розрізу.

Отримані статистичні дані за результатами опитування дали підстави обрахувати індикатори реалізації реформи НУШ через підвищення кваліфікації вчителів закладів ЗСО, сформулювати висновки та визначити певні тенденції [12].

Підвищення фахового рівня вчителів здійснюється на різних освітніх платформах. А саме: вісім із десяти педагогів (80,1 %) протягом останнього року підвищували кваліфікацію на освітній платформі EdEra, дві третини (67,4 %) скористалися послугами освітньої платформи «На Урок» (рис. 1). Щодо розподілу за типом місцевості, то платформою EdEra користується практично однакова кількість учителів у містах (48,9 %) і в сільській місцевості (51,1 %). Натомість пріоритетом у вчителів міських поселень користується платформа Atoms HUB (78,3 %), у сільській місцевості – курси при інститутах післядипломної педагогічної освіти (72,4 %) (рис. 2). Серед учителів, які працюють із третьокласниками п'ять і більше років, переважають ті, котрі за останній рік підвищу-

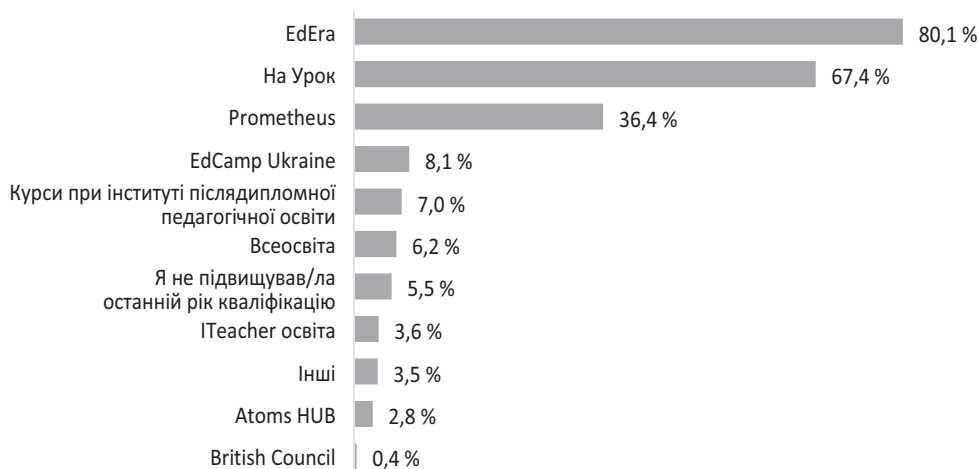

Рис. 1. Розподіл відповідей учителів щодо освітніх платформ, на яких вони останнього року підвищували кваліфікацію (2020/2021 н. р.)

Побудовано авторами за даними Загальнодержавного моніторингового дослідження впровадження реформи НУШ, проведеного ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у 2021 р.

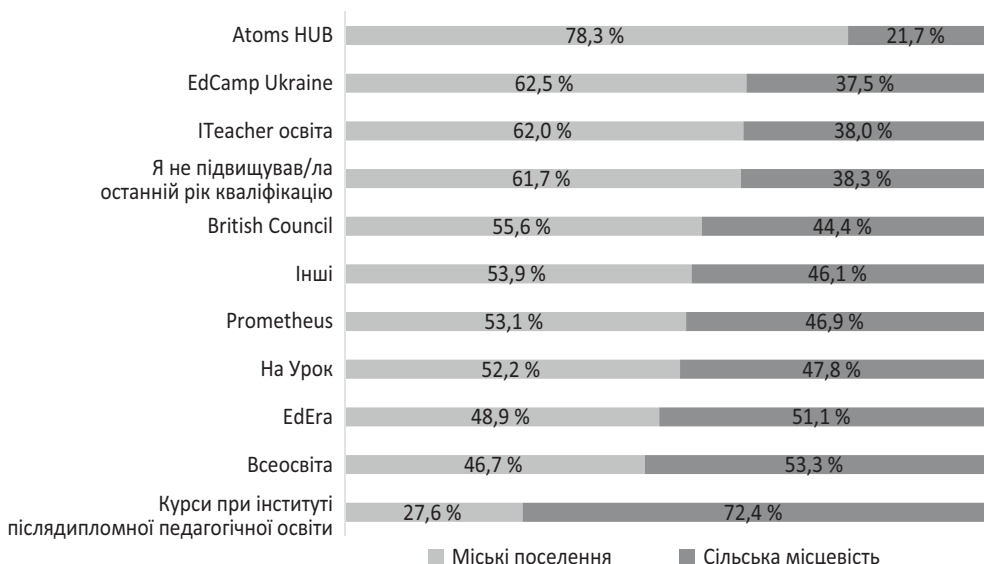

Рис. 2. Розподіл відповідей учителів щодо освітніх платформ, на яких вони останнього року підвищували кваліфікацію, за типом місцевості, де розташований заклад ЗСО (2020/2021 н. р.)

Побудовано авторами за даними Загальнодержавного моніторингового дослідження впровадження реформи НУШ, проведеного ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у 2021 р.

вали кваліфікацію у British Council (77,8 %). Серед тих, хто працює перший рік, найбільше (14,9 %) корис-

туються платформою Prometheus (рис. 3). Серед учителів віком 26–30 і 41–50 років найбільше підвищували

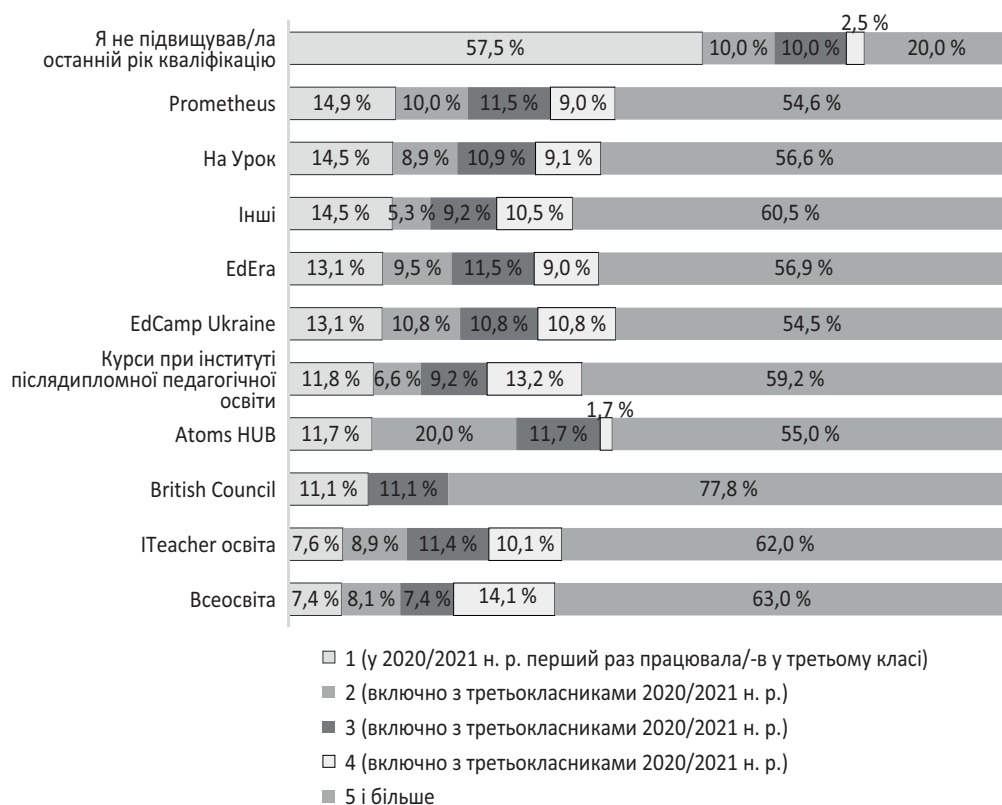

Рис. 3. Розподіл відповідей учителів щодо освітніх платформ, на яких вони останнього року підвищували кваліфікацію, за стажем роботи в третіх класах (2020/2021 н. р.)

Побудовано авторами за даними Загальнодержавного моніторингового дослідження впровадження реформи НУШ, проведеного ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у 2021 р.

фаховий рівень з англійської мови у British Council – 22,2 і 44,4 % відповідно; серед 51–60-річних переважають ті, хто відвідував курси підвищення кваліфікації при інститутах післядипломної педагогічної освіти, – 40,8 % (рис. 4).

Спираючись на трирічний досвід упровадження нового Державного стандарту початкової освіти та досвід онлайн-навчання в умовах карантину, вчителі визначили найактуальніші напрями підтримки їхньої професійної діяльності на 2021/2022 н. р. Це необхідність за-

безпечення електронними (69,9 %) й паперовими (68 %) дидактичними матеріалами, швидкісним Інтернетом (68 %). Разом із тим протягом двох останніх років упровадження НУШ спостерігається тенденція до зменшення відсотка вчителів, які ще потребують поповнення класних бібліотечок пізнавальними, довідковими книгами, журналами (на 15,8 %) та художньою літературою (на 14 %); поповнення шкільної медіатеки (на 11,7 %); поповнення класів розвивальними ігровими комплектами (на 8,4 %). Потреба ж в онлайн-навчанні з

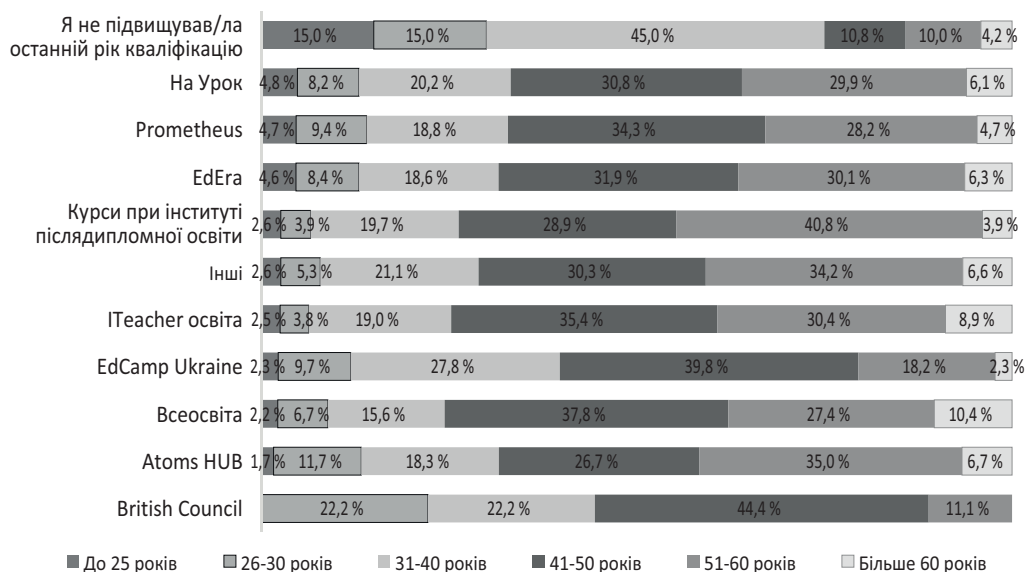

Рис. 4. Розподіл відповідей учителів щодо освітніх платформ, на яких вони останнього року підвищували кваліфікацію, за їхнім віком (2020/2021 н. р.)

Побудовано авторами за даними Загальнодержавного моніторингового дослідження впровадження реформи НУШ, проведеного ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у 2021 р.

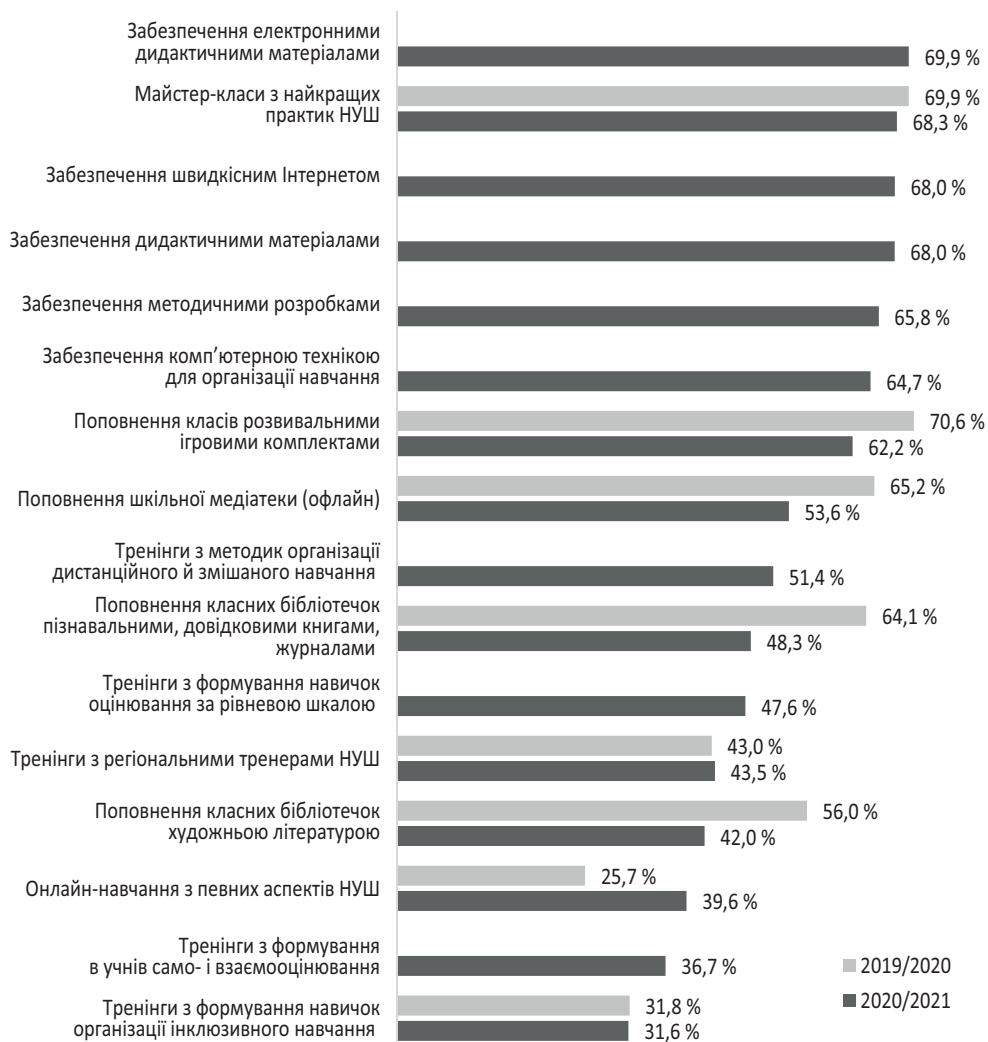
упровадження в освітній процес ряду аспектів НУШ, навпаки, збільшилася з минулого року майже на 14 %. Водночас, як і торік, у поточному, 2021 р., актуальною залишається потреба в тренінгах із регіональними тренерами НУШ, особливо із формування навичок організації інклюзивного навчання; майстер-класах із найкращих практик НУШ (рис. 5). Отже, попри три роки впровадження нового Державного стандарту початкової освіти та реалізації реформи НУШ, вчителі й надалі потребують додаткового роз'яснення та навчання з питань організації освітнього процесу відповідно до аспектів НУШ. Тому слід констатувати, що підвищення кваліфікації педагогічних працівників – процес пролонгований і безперервний, спрямований на фахове зростання в умовах реалізації реформи НУШ. Привертає увагу той факт, що сучасні

педагоги потребують у першу чергу спеціальних знань, без яких успішне реформування загальної середньої освіти неможливе.

У сільській місцевості пріоритетною потребою на наступний навчальний рік учителі обрали забезпечення класної бібліотеки різноманітною літературою (довідковою – 52,7 %, художньою – 52,5 %) та поповнення шкільної медіатеки (51,2 %); у міських поселеннях – додаткове навчання з навичок організації інклюзивного навчання (53,2 %), формування в учнів само- і взаємооцінювання (51,5 %) та проведення майстер-класів із найкращих практик НУШ (51,3 %) (рис. 6). Отже, в сільській місцевості відчувається нестача матеріально-технічного забезпечення, а в міських поселеннях – методичного забезпечення.

ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Рис. 5. Розподіл відповідей учителів щодо актуальності певних заходів/обладнання для подальшої успішної реалізації реформи НУШ (2019/2020, 2020/2021 н. рр.)*

* Відсутні за 2019/2020 н. р. деякі позиції були відсутні в минулорічній анкеті.

Побудовано авторами за даними Загальнодержавного моніторингового дослідження впровадження реформи НУШ, проведеного ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у 2021 р.

Серед учителів, які працюють із третьокласниками п'ять і більше років, переважають такі, котрі ще потребують майстер-класів із найкращих практик НУШ (56 %). Серед тих, що працюють у третій клас перший

рік, найбільше (20,5 %) почувалися невпевненими в питаннях формування в учнів само- і взаємооцінювання (рис. 7).

Таким чином, проведене дослідження сприяло отриманню актуа-

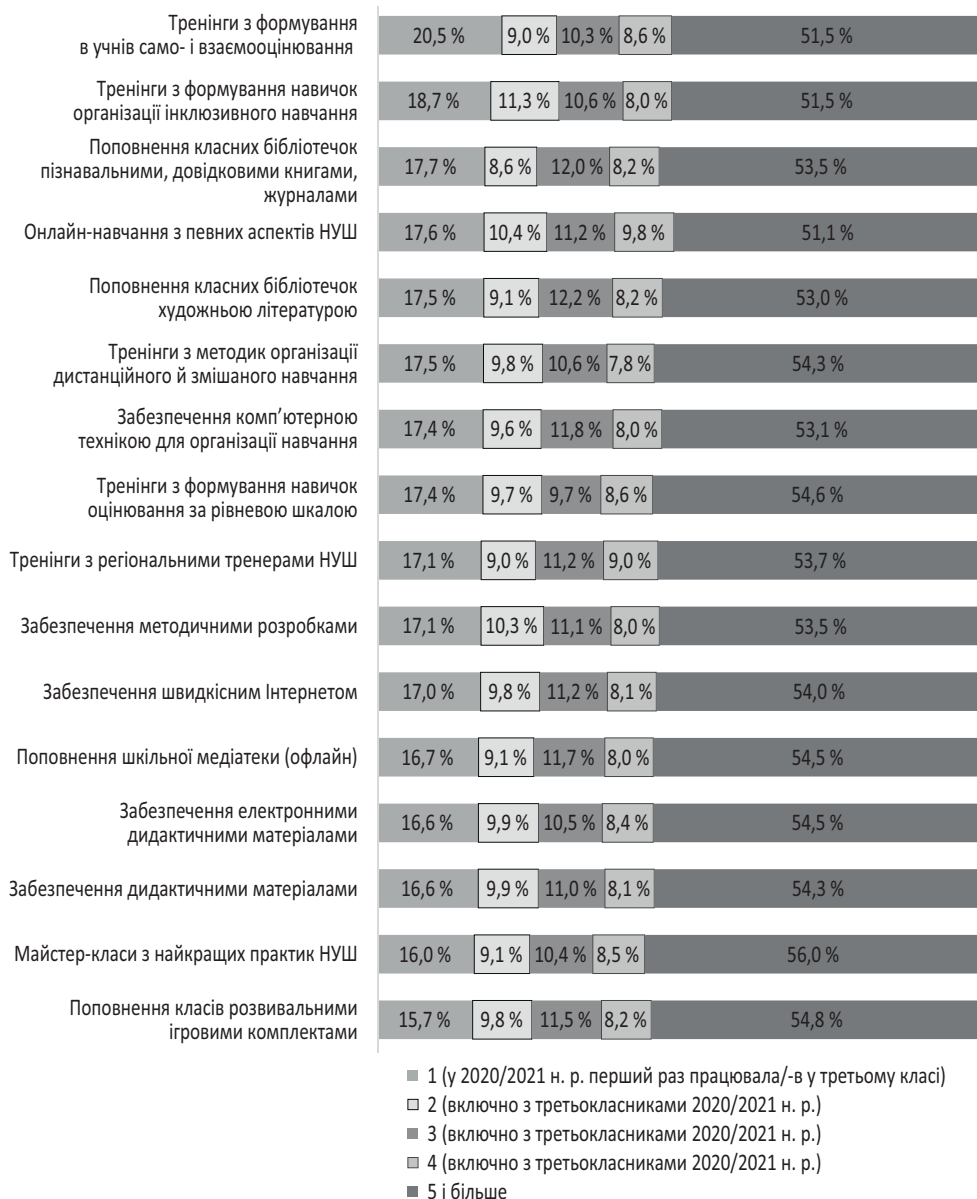
Рис. 6. Розподіл відповідей учителів щодо актуальності певних заходів для подальшої успішної реалізації реформи НУШ за типом місцевості, де розташований заклад ЗСО (2020/2021 н. р.)

Побудовано авторами за даними Загальнодержавного моніторингового дослідження впровадження реформи НУШ, проведеного ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у 2021 р.

льної інформації про стан професійної перепідготовки та підвищення фахової майстерності педагогів у процесі впровадження реформи «Нова українська школа». У результаті дослідження було виявлено, що 94,5 % учителів від загальної кількості опитаних протягом остан-

нього року підвищували кваліфікацію. Порівняно з попередніми роками, на сьогодні спостерігається тенденція до значного розширення можливостей для учителів на власний розсуд обирати форму й вид підвищення фахової кваліфікації. Найбільшою популярністю корис-

ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Рис. 7. Розподіл відповідей учителів щодо актуальності певних заходів для подальшої успішної реалізації реформи НУШ за стажем роботи в третіх класах (2020/2021 н. р.)

Побудовано авторами за даними Загальнодержавного моніторингового дослідження впровадження реформи НУШ, проведеного ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у 2021 р.

туються освітні платформи EdEra (80,1 %) і «На Урок» (67,4 %). Найменш затребуваною (0,4 %) є British Council. Дослідження дає підстави

констатувати, що вчителі початкової школи, крім планових курсів із підвищення професійної майстерності, користуються можливостями з

підвищення свого фахового рівня за власним вибором форм підвищення кваліфікації. Зазначимо, що, попри поліваріантність освітніх платформ, потреба в підвищенні кваліфікації з різних аспектів реалізації НУШ залишається актуальною. Це стосується організації різноманітних тематичних тренінгів із регіональними тренерами, майстер-класів, онлайн- і офлайн-курсів, які стали б у пригоді педагогам у впровадженні базових принципів при вирішенні завдань Концепції НУШ, а саме:

- Методика і практика розроблення власних освітніх програм.
- Результативне використання свідоцтва досягнень як ефективного інструменту формувального оцінювання.
- Методики формування (soft skills) загальнопредметних компе-

тентностей учнів; різниця між загальнопредметними (soft skills) і предметними (hard skills) навичками.

- Методика поєднання різноманітних форм організації навчальної діяльності та використання групових форм роботи.

- Особливості формувального й підсумкового оцінювання відповідно до підходів НУШ.

- Організація інклюзивного навчання.

Залишаються актуальними питання формування інших освітніх індикаторів реалізації реформи НУШ, збір та подальший аналіз статистичних даних для обчислення індикаторів, формулювання висновків і рекомендацій для органів управління освітою всіх рівнів. Перелічені кроки сприятимуть успішній реалізації реформи загальної середньої освіти.

Список використаних джерел

1. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / пер. з англ. Г. Лелів. Львів : Літопис, 2018. 296 с.
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (у редакції від 08.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/249613934>.
4. Концептуальні засади психолого-педагогічної підготовки конкурентоздатного фахівця в умовах післядипломної педагогічної освіти: на вибірці науково-педагогічних працівників / авт. кол. : Л. М. Сергєєва, О. І. Бондарчук, М. І. Скрипник та ін. ; наук. ред. Г. О. Козлакова. Київ : ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти», 2015. 40 с.
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (у редакції від 08.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
6. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
7. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладів загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» : наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від

23.12.2020 № 2736-20. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf.

8. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» у 2020 році : постанова Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 № 105. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105-2020-%D0%BF#Text>.

9. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» у 2021 році : постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2021 № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476-2021-%D0%BF#Text>.

10. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Пед. думка, 2016. 448 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/7-natsionalna-dopovid-pro-stan-i-rozvitok-osviti-v-ukraini.pdf>.

11. Вознюк О. М. Післядипломна педагогічна освіта в Україні як важлива ланка професійного вдосконалення кадрів, розвитку та компетентнісного зростання педагогічних кадрів відповідно до вимог державної політики в галузі освіти. URL: http://zipro.net.ua/data/files/2017/kaf_psihol/metod_rob/2017.03.10/a1.pdf.

12. Загальнодержавне моніторингове дослідження впровадження реформи НУШ. Інформаційно-аналітичні матеріали / М-во освіти і науки України, ДНУ «Ін-т освітньої аналітики». URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/ZVIT_VPROVAD_ZHENNYA_NUSH_21_dlya-sajtu.pdf.

Oksana Denysiuk

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, denysiuk.oksana@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8584-0647>

Nataliia Tytarenko

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, nataliitytarenko@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5837-393X>

IMPROVING COMPETENCE OF PEDAGOGICAL STAFF AS AN INDICATOR OF THE IMPLEMENTATION OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL REFORM

Abstract. *The concept of reforming general secondary education «New Ukrainian School» defines a number of components that focus on the activities of a contemporary teacher, namely: a motivated teacher who has freedom for creativity and professional development. This component draws attention to the need for the teachers to constantly improve their professional level. This involves improving the competencies acquired during professional higher / pre-higher education and obtaining new competencies, required due to the development of society and modernization of education. Thus, society currently expects teachers to understand the four components of the educational process: what to teach; whom to teach; how to teach and how those who are taught learn. Society's expectations become reality through the changes caused by the reform of the general secondary education, namely in relation to postgraduate pedagogical education of teachers. The article considers the*

definition of «postgraduate pedagogical education» and the transformation of approaches to its implementation in regulations, for example, the Procedure for in-service training states that the teacher can choose at their discretion the types and areas of in-service training and service providers for advanced training. To investigate how the teachers use the opportunities provided by the state to improve their professional level, the SSI «Institute of Educational Analytics» has been monitoring the process of implementing the reform of the New Ukrainian School for three years in a row. The group of questions in the questionnaires for teachers participating in the framework of the NUS reform concerned their professional development. The survey was conducted in May-June 2021 among a representative sample of teachers, involving 2217 respondents. The obtained statistics gave grounds to say that primary school teachers use the opportunities provided to them to improve their professional level, which indirectly indicates their desire to successfully implement the reform of the New Ukrainian School.

Keywords: educational indicators, general secondary education institution, monitoring, pedagogical worker, advanced training, statistical data.

References

1. Shleikher, A. (2018). *The best class in the world: how to create a 21st century education system*. Lviv: Litopys [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *About education* (Act No. 2145-VIII, September 5). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
3. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016). *About approval of the Concept of realization of the state policy in the field of reforming of general secondary education "New Ukrainian school" for the period till 2029* (Order No. 988-p, December 14). Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934> [in Ukrainian].
4. Kozlakova, H. O. (Ed.). (2015). *Conceptual principles of psychological and pedagogical training of a competitive specialist in the conditions of postgraduate pedagogical education: on a sample of scientific and pedagogical workers*. Kyiv: DVNZ «Universytet menedzhmentu osvity» [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *On general secondary education* (Act No. 463-IX, January 16). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> [in Ukrainian].
6. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2019). *Some issues of professional development of pedagogical and scientific-pedagogical workers* (Resolution No. 800, August 21). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
7. Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine. (2020). *About the statement of the professional standard on professions "The teacher of initial classes of establishments of general secondary education", "The teacher of establishment of general secondary education", "The teacher on primary education (with the diploma of the junior specialist)"* (Order No. 2736-20, December 23). Retrieved from https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf [in Ukrainian].
8. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2020). *Some issues of providing a subvention from the state budget to local budgets to provide quality, modern and affordable general secondary education "New Ukrainian School" in 2020* (Resolution No. 105, February 12). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
9. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). *Some issues of providing a subvention from the state budget to local budgets to provide quality, modern and affordable general secondary*

education "New Ukrainian School" in 2021 (Resolution No. 476, May 17). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

10. Kremen, V. H. (Ed.). (2016). *National report on the state and prospects of education development in Ukraine*. Kyiv: Pedahohichna dumka. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analychni-materialy/7-natsionalna-dopovid-pro-stan-i-rozvitok-osviti-v-ukraini.pdf> [in Ukrainian].

11. Vozniuk, O. M. (n. d.). *Postgraduate pedagogical education in Ukraine as an important part of professional development, development and competence growth of teachers in accordance with the requirements of state policy in the field of education*. Retrieved from http://zippo.net.ua/data/files/2017/kaf_psihol/metod_rob/2017.03.10/a1.pdf [in Ukrainian].

12. SSI «Institute of Educational Analytics». (2021). *Nationwide monitoring study of NUS reform implementation*. Retrieved from https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/ZVIT_VPROVADZHENNYA_NUSH_21_dlya-sajtu.pdf [in Ukrainian].